

Aleksandra Banach-Kaźmierczak

Małgorzata Gasik

Prawdziwego przyjaciela najlepiej poznać po... lekcji z TOC

Jak zorganizować pieniądze na szkolną wycieczkę? To proste! Najlepiej poprosić o nie wrózkę zębuszkę lub, jeśli zęby mocno się trzymają, dziadków. Potem trzeba zrobić zakupy, przygotować prowiant, zabrać przyjaciół, i w drogę... Taki plan na wspólną wyprawę mają pierwszoklasiści z Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej w Płocku. Podczas zajęć z wykorzystaniem narzędzi TOC dowiedzieli się, po czym poznać prawdziwego przyjaciela oraz jak zorganizować wspólnie z przyjaciółmi wycieczkę marzeń.

Zajęcia w klasie I b poprowadziła Aleksandra Banach-Kaźmierczak, trenerka projektu „Myślę – Rozumiem – Wiem. Zastosowanie technik TOC w uczeniu się”, nauczyciel konsultant MSCDN Wydział w Płocku. Punktem wyjścia była bajka o języku Teosiu, który razem ze swoim kolegą zajączkiem szukał przyjaciela. Napotkana po drodze żabka i ptaszek chciały się przyjaźnić. Oba zwierzątka były gotowe do zabawy, ale gdy język potrzebował pomocy, brały nogi za pas: żabka odplynęła, gdy język zaczął się topić, a ptak odleciał, gdy zobaczył, że Teos nie może zejść z wysokiej gałęzi. Niezawodny okazał się tylko zajączek, który nie zważając na swoje ograniczenia, ratował kolegę z opresji. Jak łatwo się domyślić, to właśnie on był prawdziwym przyjacielem, choć obaj zrozumieli to dopiero podczas rozmowy z mądrą sową.

– *Jak myślicie, dlaczego to zajączek okazał się prawdziwym przyjacielem?* – zapytała pierwszoklasistów prowadząca.

– *Bo był z językiem na dobre i na złe, a nie tylko wtedy, gdy można było się bawić* – odpowiedzieli reżolutnie.

W tym momencie do akcji „wkroczyła” niezawodna chmurka TOC, która pozwala kreatywnie rozwiązywać problemy. Zadaniem uczniów było wymyślenie satysfakcjonującego obie strony rozwiązania konfliktu między językiem i jego wizją prawdziwej przyjaźni a żabką i ptaszkiem, którzy postrzegali przyjaźń wyłącznie jako przyjemne spędzanie wolnego czasu.

– *Zwierzątka mogłyby zorganizować na przykład wyścigi wodno-łądowe lub lądowo-powietrzne, czyli każdy robiłby to, co lubi najbardziej i najlepiej potrafi, a w razie potrzeby pomogłoby sobie wzajemnie* – wymyśliły dzieci.

Historyjka o zajęczku i języku uświadomiła dzieciom, że czasami można szukać czegoś lub kogoś bardzo daleko, a tymczasem często mamy to blisko siebie. Problem polega na tym, iż nie potrafimy tego czegoś lub kogoś zauważyć, docenić. Wystarczy uważnie rozejrzeć się dookoła, aby przekonać się, że mamy obok siebie prawdziwego przyjaciela.

Chmurka pomogła dzieciom zrozumieć istotę przyjaźni, która nie polega wyłącznie na zabawie i miłym spędzaniu czasu. Prawdziwa przyjaźń to również towarzyszenie w trudnych chwilach, okazywanie drugiej osobie: akceptacji dla (być może) odmiennych niż nasze zainteresowań i umiejętności oraz wsparcia, udzielania pomocy w potrzebie.

Następnie prowadząca poprosiła uczniów, by narysowali na kartce portret wylosowanej koleżanki lub kolegi z klasy, a później zaznaczyli na nim to, co lubią w tej osobie najbardziej. Co ciekawe, dzieci zaznaczyły nie tylko uśmiech czy oczy, ale również dobre serce, wrażliwość lub bycie pomocnym. W ten sposób powstało wyjątkowe, bo narysowane przez przyjaciół, „klasowe zdjęcie”. Wspólne działanie pozwoliło dzieciom rozwinąć zdolność do empatii i współdziałania.

Kolejne ćwiczenie polegało na wyciągnięciu z „magicznej kieszeni” tajemniczego przedmiotu, który trzeba było opisać klasie gestami, tak aby pozostali mogli odgadnąć, co to jest i jakie czynności można wykonywać, używając wyczarowanych przedmiotów. Z dziecięcych kieszeni „wychodziły” piłki, psy, lwy, kubki, książki itp. Uczniowie prześcigali się w wymyślaniu i pokazywaniu czynności charakterystycznych dla wymyślonych rzeczy.

Zabawy było co niemiara, a dzieci uczyły się porozumiewania, przekładania swoich myśli na słowa i gesty, które pomagają w byciu rozumianym przez innych. To podstawa komunikacji społecznej, bez względu na to, czy staramy się z kimś zaprzyjaźnić, czy rozwiązywać problemy.

Na koniec zabawy prowadząca (z trudem ;-)) wyjęła z kieszeni wielki przedmiot, jakim był autokar. Wyczarowany pojazd był początkiem do ustalenia planu wycieczki klasowej. W pustych oknach konturowego rysunku autobusu zagościły (wykonane na początku zajęć) dziecięce portrety. Autokar, choć wypełniony po brzegi pasażerami, stał bez ruchu na swoim papierowym miejscu parkingowym, czekał bowiem na dekorację karoserii. Każde z dzieci na małych samoprzylepnych karteczkach narysowało to, co najbardziej lubi, a później przykleiło obrazek do pojazdu. Tak powstała oryginalna reklama autobusowa prezentująca dumnie zainteresowania klasy Ib oraz umiejętność współpracy.

Jak trwoga to do... wróżki zębuszki

Dopiero tak przygotowany autobus mógł zawieźć całą grupę dobrze znających się i rozumiejących swoje potrzeby przyjaciół na wymarzoną wycieczkę. Dokąd? Co tam Londyn, Paryż, Rzym... pierwszaki

wolą jechać na zieloną szkołę do Sendenia, niewielkiej miejscowości niedaleko Płocka. Żeby jednak wycieczka się udała, najlepiej zawnoczyć przewidzieć przeszkody i ustalić plan działania. A jeśli mowa o przeszkodach, niezawodne okazało się „drzewko ambitnego celu”. Osiemnaścioro młodych podróżników wspólnie ustaliło przeszkody, z jakimi muszą się zmierzyć, oraz co muszą zabrać na wycieczkę, a czego nie ma w domu, co trzeba jeszcze kupić, by wyprawa była doskonała. Jedną z przeszkód były wspomniane już na wstępie pieniądze. Skąd je wziąć? Według dzieci oczywistym rozwiązaniem jest bankomat. Niezawodna w tym przypadku będzie również świnka skarbonka lub wróżka zębuszka. Ewentualnie, dla posiadaczy stałych zębów, sprawdzonym rozwiązaniem są dziadkowie. Kiedy pieniądze znajdą się już w kieszeni, można myśleć o kupieniu potrzebnych artykułów, pakowaniu plecaka i walizki. Teraz z mapą w dłoni i przyjacielem obok można przeżyć fantastyczną przygodę w zielonej szkole pod Płockiem...

Dzięki pracy w grupie i wspólnemu uzgadnianiu celu oraz sposobów realizacji planu dzieci mogły rozwijać umiejętność negocjowania i planowania.

Zajęcia w szkole muzycznej zostały zorganizowane w ramach promowania projektów: „Myślę – Rozumiem – Wiem. Zastosowanie technik TOC w uczeniu się” i „Włącz myślenie. Nauczanie i uczenie się przyjazne mózgowi”, które realizuje Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli. Nauczyciele prowadzą swoje lekcje, wykorzystując „chmurkę” (uczy kreatywnego rozwiązywania konfliktów), „gałązkę logiczną” (pomaga rozwijać logiczne myślenie i przewidywać konsekwencje działań) oraz „drzewko ambitnego celu” (pomaga określić i pokonać przeszkody stojące na drodze do realizacji wyznaczonego celu). Jak pokazuje dwuletnie już doświadczenie w realizacji projektu „Myślę – Rozumiem – Wiem. Zastosowanie technik TOC w uczeniu się”, narzędzia doskonale spełniają swoją rolę w rozwiązywaniu konfliktów między dziećmi oraz między dziećmi a rodzicami, jak również służą pomocą w organizacji szkolnych i przedszkolnych przedstawień, planowaniu wycieczek oraz pracy nad własnymi niedoskonałościami. Zaproponowane nauczycielom narzędzia TOC są jedną ze skutecznych metod rozwijania logicznego myślenia, empatii i zrozumienia potrzeb innych osób, przewidywania konsekwencji swoich działań i budowania dobrych relacji z innymi ludźmi.

Zaprezentowane zajęcia pokazały, że narzędzia TOC umożliwiają również rozwijanie kompetencji pozwalających nawiązywać i podtrzymywać kontakty oraz współpracować z innymi w grupie. W ten sposób wspieramy rozwój kompetencji społecznych niezwykle ważnych dla prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży.

Dziękujemy Panu Mikołajowi Burakowskiemu, dyrektorowi Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Płocku, Pani Violetcie Dorywalskiej, wicedyrektor, Pani Grażynie Żuchewicz-Czarneckiej, wychowawczyni klasy, oraz rodzicom i uczniom klasy I b za umożliwienie przeprowadzenia zajęć.

Aleksandra Banach-Kaźmierczak jest trenerką projektu „Myślę – Rozumiem – Wiem. Zastosowanie technik TOC w uczeniu się”, nauczycielem konsultantem w Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli Wydział w Płocku.

Małgorzata Gasik jest specjalistą ds. informacji pedagogicznej i promocji w Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli Wydział w Płocku, koordynatorem projektu „Myślę – Rozumiem – Wiem. Zastosowanie technik TOC w uczeniu się”.